Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра соціології

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Директор навчально-наукового інституту
соціології та медіакомунікацій
_____ Олена Мурадян
«26» серпня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціологія

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
(шифр і назва)

спеціальність І 10 Соціальна робота та консультування
(шифр і назва)

освітня програма Соціальна робота та консультування
(шифр і назва)

спеціалізація

вид дисципліни обов'язкова

навчально-науковий інститут соціології та медіакомунікацій

2026 / 2027 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою навчально-наукового інституту соціології та медіакомунікацій

26 серпня 2026 року, протокол № 6

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: (вказати авторів, їхні наукові ступені, вчені звання та посади)
Борисов Роман Ігорович, кандидат соціологічних наук, доцент закладу вищої освіти кафедри соціології навчально-наукового інституту соціології та медіакомунікацій

Програму схвалено на засіданні кафедри соціології навчально-наукового інституту соціології та медіакомунікацій

Протокол від 26 серпня 2026 року № 1

Завідувач кафедри соціології Ірина КУЗІНА

Програму погоджено з гарантом освітньої програми "Соціальна робота та консультування"

Гарант освітньої програми

«Соціальна робота та консультування» Ірина ЄВДОКИМОВА

Програму погоджено науково-методичною комісією навчально-наукового інституту соціології та медіакомунікацій

Протокол від 28 серпня 2025 року № 1

Голова науково-методичної комісії
навчально-наукового інституту

соціології та медіакомунікацій Юлія СОРОКА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Соціологія» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності І10 – Соціальна робота та консультування.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Соціологія» є розкриття змісту предмету соціології, її структури, сутності суспільства, аналіз його основних сфер і соціальної структури, показ специфіки соціальних явищ, процесів та інститутів.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни «Соціологія»: надати базові знання, що необхідні при вивченні суспільства; розкрити специфіку соціологічних методів та способів дослідження суспільства та його складових; навчити студентів розуміти та користуватися категоріальним апаратом соціології; навчити студентів самостійно аналізувати соціальні проблеми, тенденції розвитку суспільства.

1.3. Кількість кредитів – 5 кредитів

1.4. Загальна кількість годин – 150 годин

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
32 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	4 год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
86 год.	138 год.
у тому числі індивідуальні завдання	
Контрольна робота Реферат	

1.6. Перелік компетентностей, що формує дана дисципліна

Загальні компетентності:

ЗК1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

ЗК 2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і

технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя
ЗК 3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу ЗК 4 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
ЗК 9 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями
ЗК 10 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
ЗК 16 Дослідницька компетентність випускника університету як результат науковості змісту й технологій підготовки здобувача вищої освіти

Фахові компетентності:
ФК 21 Здатність до оперування базовим понятійно-категоріальним апаратом соціології

1.7. Перелік результатів навчання, що формує дана дисципліна

Програмні результати навчання:
ПРН 1 Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язання професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв’язки між соціальними подіями та явищами
ПРН 2 Вільно спілкуватися усно і письмово державною та іноземною мовою з професійних питань
ПРН 3 Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної ПРН 17 Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи, надавати їм психологічну підтримку й наснажувати клієнтів
ПРН 6 Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях
ПРН 24 Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми.

Студенти повинні:
знати:
- концептуальний апарат сучасної соціології;
- загальні принципи соціологічного аналізу соціальних груп, спільнот, суспільства в цілому;
- основні теорії походження та еволюції суспільства;
- функції основних соціальних інститутів суспільства;
- основні методи та етапи соціологічного дослідження
вміти:
- аналізувати та оцінювати соціальні явища і процеси за допомогою категорій, понять соціології;
- давати характеристику соціальних інститутів сучасного суспільства;
- аналізувати, критично оцінювати соціологічну інформацію, зокрема в медіа;
мати навички:
- інтерпретації взаємозв’язку соціологічних понять та концепцій з результатами та висновками соціологічних досліджень.

1.8. Пререквізити: вказати перелік дисциплін, що передують вивченню даної дисципліни

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Соціологія як наука

Програмові засади дисципліни: мета, цілі, завдання. Структура дисципліни. Критерії оцінювання. Завдання для самостійної роботи. Інформаційні ресурси (література навчальна та наукова, сайти, аналітичні центри).

Соціологія як систематичне вивчення людського суспільства. Природничі, соціальні та гуманітарні науки. Соціологія у системі соціальних та гуманітарних наук. Соціологія та біологія.

Об'єкт, предмет, структура соціології. Рівні соціологічної системи знань: загальні соціологічні теорії, спеціальні соціологічні теорії. Соціобіологія. Соціологія громадської думки. Емпіричні соціологічні дослідження.

Функції соціології.

Методологічні підходи до аналізу суспільства.

Тема 2. Класичні соціологічні теорії

Протоісторія соціології. Етапи розвитку соціології як самостійної науки. Позитивістська соціологія. Позитивізм О.Конта. «Органіцизм» Г. Спенсера. «Соціологізм» Е. Дюркгайма. Марксистська соціологія. «Розуміюча» соціологія М. Вебера.

Тема 3. Сучасні соціологічні теорії

Макро- та мікросоціологія. Макросоціологічні парадигми. Структурний функціоналізм (Т.Парсонс, Р.Мертон). Соціологія конфлікту (Л.Козер, Р.Дарендорф). Основні мікросоціологічні парадигми. Теорія соціального обміну (Дж.Гоманс, П.Блау, Р.Емерсон). Психоаналітичні теорії (З.Фройд, Д.Рісмен, Г.Маркузе, Е.Фром). Символічний інтеракціонізм (Дж.Мід, Г.Блумер). Соціодраматичний підхід (І. Гофман). Феноменологічна соціологія (А. Щюц). Етнометодологія (Г. Гарфінкель). Сучасні соціологічні теорії.

Тема 4. Соціологічне розуміння культури

Суспільство та культура - нерозривна єдність (соціокультурна тріада П. Сорокіна). Множинність значень слова культура. Поняття культура: найширше визначення. Культура: цінності, значення, норми. Людина як біосоціальна істота. Засоби дослідження людини в соціології: поняття індивід, індивідуальність, особистість. Культурне розмаїття: явище та цінність сучасного світу. Культурна ідентичність та етноцентризм. Цінності: соціологічне визначення. Вебер, Томас та Знанецький, Парсонс: різниці підходів до визначення цінностей.

Тема 5. Соціалізація

Поняття соціалізації. Види соціалізації. Соціалізація та інтеріоризація. Агенти соціалізації. Етапи соціалізації. Структура процесу соціалізації. Поняття ресоціалізації. Інтерналізація культури. Вплив культури на особистість. Біхевіоризм. Психоаналіз. Символічний інтеракціонізм. Слабкі ланки соціалізації. Маргінальність.

Тема 6. Соціальна нерівність і стратифікація

Соціальна структура та соціальна стратифікація

Визначення соціальної структури і соціальної стратифікації. Соціальна група як елемент соціальної структури. Суспільство як комбінація стратифікаційних систем. Сутність та характеристики соціальної стратифікації. Визначення стратифікаційної системи. Одномірні та багатомірні моделі стратифікації.

Критерії стратифікації: соціальні, економічні, політичні, професійні.

Тема 7. Підходи до вивчення соціальної стратифікації

Функціоналістський підхід до вивчення соціальної стратифікації. Універсальність стратифікації. Статусно-рольова концепція. Основні критерії стратифікації. Обмеження підходу. Значення для соціальної роботи

Конфліктний підхід до вивчення соціальної стратифікації. Поняття класу. Виміри стратифікації: клас, статус, партія. Основні критерії стратифікації. Обмеження підходу. Значення для соціальної роботи.

Підхід соціальної ексклюзії. Маргіналізація та виключення соціальних груп. Багатовимірність депривації. Критерії інклюзії/ексклюзії. Обмеження підходу. Значення для соціальної роботи.

Тема 8. Етносоціологія. Нації та національні меншини

Етнічність та раса в контексті соціальної стратифікації. Поняття нації. Підходи до визначення нації. Етнічні групи. Авторитарна особистість та дискримінація. Етноцентризм. Групові бар'єри. Механізми формування етнонаціональних спільнот. Стратегії націєбудування.

Тема 9. Соціальні інститути

Концептуалізація поняття «соціальний інститут» та його сутнісні риси. Виникнення та становлення соціальних інститутів. Інституціоналізм та неоінституціоналізм як аналітичні підходи.

Поняття інституціоналізації. Основні умови інституціоналізації: поява об'єктивної потреби, наявність особливого культурного середовища, наявність необхідних ресурсів.

Типологія соціальних інститутів. Види соціальних інститутів: економічні, політичні, культурні, виховні, соціальні. Формальні та неформальні соціальні інститути та їх характерні риси. Функції соціальних інститутів: регулятивна функція, функція відтворення суспільних відносин, інтегративна функція, комунікативна функція. Явні та латентні функції соціальних інститутів. Поняття дисфункції та її основні прояви. Дисфункціональність соціальних інститутів в сучасному українському суспільстві.

Тема 10. Соціальний контроль

Визначення соціального контролю та його роль у підтримці соціального порядку. Механізми соціального контролю: формальні та неформальні. Агенти соціального контролю: сім'я, освітні заклади, релігійні інституції, правоохоронні органи, засоби масової інформації, громадські організації. Форми соціального контроль: зовнішній та внутрішній (інтерналізація норм, самоконтроль). Методи соціального контролю: позитивні санкції (заохочення, винагорода, визнання) та негативні санкції (покарання, осуд, ізоляція).

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Концептуалізація глобалізації												
Тема 1. Соціологія як наука	15	3	3			9	15	1				14
Тема 2. Класичні соціологічні теорії	15	3	3			9	15	1				14
Тема 3. Сучасні соціологічні теорії	15	3	3			9	15					15
Тема 4. Соціологічне розуміння культури	15	3	3			9	15	1				14
Тема 5. Соціалізація	15	4	3			8	15	1	1			13
Тема 6. Соціальна нерівність і стратифікація	15	3	4			8	15	1	1			13
Тема 7. Підходи до вивчення соціальної стратифікації	15	3	3			9	15					15
Тема 8. Етносоціологія. Нації та національні меншини	15	3	3			9	15	1				14
Тема 9. Соціальні інститути	15	4	3			8	15	1	1			13
Тема 10. Соціальний контроль	15	3	4			8	15	1	1			13
Усього годин	**150**	**32**	**32**			**86**	**150**	**8**	**4**			**138**

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна/заочна	
1	Тема 1. Соціологія як наука	3	
2	Тема 2. Класичні соціологічні теорії	3	
3	Тема 3. Сучасні соціологічні теорії	3	
4	Тема 4. Соціологічне розуміння культури	3	
5	Тема 5. Соціалізація	3	1
6	Тема 6. Соціальна нерівність і стратифікація	4	1
7	Тема 7. Підходи до вивчення соціальної стратифікації	3	

8	Тема 8. Етносоціологія. Нації та національні меншини	3	
9	Тема 9. Соціальні інститути	3	1
10	Тема 10. Соціальний контроль	4	1
	Разом	**32**	**4**

5. Завдання для самостійної робота

Метою самостійної роботи студентів є опрацювання тих теоретичних знань, які були отримані ними під час лекційних занять, а також завдяки самостійному засвоєнню рекомендованої літератури та додаткових наукових джерел, самостійно знайдених студентами; підготовка студентів до виконання контрольної роботи, реферату.

Кожна тема навчального курсу вимагає від студентів відповідної самостійної роботи, яка включає в себе: ознайомлення з рекомендованою літературою, саморефлексію; підготовку контрольних робіт, передбачених навчальним планом, а також підготовку до екзаменаційної письмової роботи.

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Підготовка до семінарських занять	10	20
2	Підготовка до письмової контрольної роботи, що передбачено навчальним планом	10	20
3	Підготовка реферату	20	20
4	Робота з джерелами	20	45
5	Підготовка до письмової екзаменаційної роботи	26	33
	Разом	**86**	**138**

Види навчальної діяльності (змішане навчання)

Лекції					
	Класифікація	**Попередня підготовка**	**Подача нової інформації**	**Тренування**	**Зворотній зв'язок**
Розділ 1. Концептуалізація глобалізації					
Тема 1. Соціологія як наука	Вступна	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	● Тексти; ● відеоконференція	● Питання для самоперевірки; ● Робота з кейсами; ● Пошук відповідей на питання	● Запитання; ● Обговорення навчального матеріалу
Тема 2. Класичні соціологічні теорії	Оглядова	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	● Тексти; ● відеоконференція	● Питання для самоперевірки; ● Робота з кейсами; ● Пошук відповідей на питання	● Запитання; ● Обговорення навчального матеріалу
Тема 3. Сучасні соціологічні теорії	Інформаційна (тематична)	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	● Тексти; ● відеоконференція	● Питання для самоперевірки; ● Робота з кейсами; ● Пошук	● Запитання; ● Обговорення навчального матеріалу

				відповідей на питання	
Тема 4. Соціологічне розуміння культури	Інформаційна (тематична)	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	● Тексти; ● відеоконференція	● Питання для самоперевірки; ● Робота з кейсами; ● Пошук відповідей на питання	● Запитання; ● Обговорення навчального матеріалу
Тема 5. Соціалізація	Інформаційна (тематична)	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	● Тексти; ● відеоконференція	● Питання для самоперевірки; ● Робота з кейсами; ● Пошук відповідей на питання	● Запитання; ● Обговорення навчального матеріалу
Тема 6. Соціальна нерівність і стратифікація	Інформаційна (тематична)	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	● Тексти; ● відеоконференція	● Питання для самоперевірки; ● Робота з кейсами; ● Пошук відповідей на питання	● Запитання; ● Обговорення навчального матеріалу
Тема 7. Підходи до вивчення соціальної стратифікації	Інформаційна (тематична)	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	● Тексти; ● відеоконференція	● Питання для самоперевірки; ● Робота з кейсами; ● Пошук відповідей на питання	● Запитання; ● Обговорення навчального матеріалу
Тема 8. Етносоціологія. Нації та національні меншини	Інформаційна (тематична)	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	● Тексти; ● відеоконференція	● Питання для самоперевірки; ● Робота з кейсами; ● Пошук відповідей на питання	● Запитання; ● Обговорення навчального матеріалу
Тема 9. Соціальні інститути	Інформаційна (тематична)	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	● Тексти; ● відеоконференція	● Питання для самоперевірки; ● Робота з кейсами; ● Пошук відповідей на питання	● Запитання; ● Обговорення навчального матеріалу
Тема 10. Соціальний контроль	Інформаційна (тематична)	Ознайомлення або повторення термінології, необхідної для роботи з темою	● Тексти; ● відеоконференція	● Питання для самоперевірки; ● Робота з кейсами; ● Пошук відповідей на питання	● Запитання; ● Обговорення навчального матеріалу

Семінари						
	Вид навчальної діяльності	**Попередня підготовка**	**Виконання практичного завдання**	**Оцінювання**	**Рефлексія**	**Зворотній зв'язок**
Розділ 1. Концептуалізація глобалізації						
Тема 1. Соціологія як наука	Діяльність в аудиторії	Опитування			Діалог, групове обговорення	● Групові консультації; ● коментарі під час заняття від викладача
Тема 2. Класичні соціологічні теорії	Діяльність в аудиторії		Завдання, що виконуються під час семінарських занять	● Опитування; ● виконання практичного завдання	● Діалог, групове обговорення; ● короткі усні відповіді на питання	● Групові консультації; ● коментарі під час заняття від викладача
Тема 3. Сучасні соціологічні теорії	Діяльність в аудиторії			Контрольна робота		
Тема 4. Соціологічне розуміння культури	Онлайн-діяльність		● Пошук відповідей на питання; ● різнорівневі індивідуальні та групові завдання (звіт, презентація, проєкт тощо)	● Усна відповідь; ● виконання практичного завдання	Розроблення нотаток до лекцій	● оцінювання викладачем результатів групової співпраці
Тема 5. Соціалізація	Онлайн-діяльність		● Пошук відповідей на питання; ● різнорівневі індивідуальні та групові завдання (звіт, презентація, проєкт тощо)	● Усна відповідь; ● виконання практичного завдання	Розроблення нотаток до лекцій	● оцінювання викладачем результатів групової співпраці
Тема 6. Соціальна нерівність і стратифікація	Онлайн-діяльність		● Пошук відповідей на питання; ● різнорівневі індивідуальні та групові завдання (звіт, презентація, проєкт тощо)	● Усна відповідь; ● виконання практичного завдання	Розроблення нотаток до лекцій	● оцінювання викладачем результатів групової співпраці

Тема 7. Підходи до вивчення соціальної стратифікації	Онлайн-діяльність		● Пошук відповідей на питання; ● різнорівневі індивідуальні та групові завдання (звіт, презентація, проєкт тощо)	● Усна відповідь; ● виконання практичного завдання	Розроблення нотаток до лекцій	● Автоматизовані тести для самоконтролю; ● оцінювання викладачем результатів групової співпраці
Тема 8. Етносоціологія. Нації та національні меншини	Діяльність в аудиторії		Завдання, що виконуються під час семінарських занять	● Опитування; ● виконання практичного завдання	●Діалог, групове обговорення; ● короткі усні відповіді на питання	● Групові консультації; ● коментарі під час заняття від викладача
Тема 9. Соціальні інститути	Онлайн-діяльність		● Пошук відповідей на питання; ● різнорівневі індивідуальні та групові завдання (звіт, презентація, проєкт тощо)	● Усна відповідь; ● виконання практичного завдання	Розроблення нотаток до лекцій	● Автоматизовані тести для самоконтролю; ● оцінювання викладачем результатів групової співпраці
Тема 10. Соціальний контроль	Діяльність в аудиторії		Завдання, що виконуються під час семінарських занять	● Опитування; ● виконання практичного завдання	●Діалог, групове обговорення; ● короткі усні відповіді на питання	● Групові консультації; ● коментарі під час заняття від викладача

6. Індивідуальні завдання

Реферат

Завдання для написання реферату. Оберіть джерело із списку Літератури для написання рефератів (список додається окремо). Прочитайте текст джерела та дайте відповіді на наступні питання:

1. Які основні тези (твердження, ідеї) висловлює автор чи авторка? Перекажіть їх своїми словами.
2. Знайдіть та опишіть власні приклади до понять, які використовуються у джерелі.
3. Які з ідей джерела можуть бути використаними в соціальній роботі? Чому ви так вважаєте – додайте аргументів до своєї позиції.
4. Які з ідей джерела корисні для розуміння розглянутих в ньому процесів в умовах війни?

Вимоги до реферату. Обсяг тексту – 4 (чотири) сторінки А4, Times New Roman 12 пт, 1.5 інт. (не меньше 1400 слів), тобто по сторінці для відповіді на кожне питання. Титульний

аркуш та список використаних джерел (за наявності, оформлений відповідно вимогам) не входить у вказаний обсяг. Обсяг джерела, опрацьованого для реферату (стаття, розділ в монографії тощо) – не меньше 30 сторінок. Кожне джерело зі списку допоміжної літератури може бути опрацьоване тільки в одному рефераті. Критерії оцінювання реферату (максимальні оцінки). Відповідність завданню – 3 бали, адекватне використання концептів та положень курсу – 3 бали, грамотність, логічність, структурованість викладу – 2 бали, самостійність, дотримання правил академічної доброчесності – 2 бали. Максимальна оцінка за реферат – 10 балів.

7. Методи навчання

Лекції, пояснення, бесіди, дискусії, діалог, групове обговорення; короткі усні відповіді на питання, групові консультації; коментарі під час заняття від викладача, робота з навчальною та науковою літературою.

8. Методи контролю

Оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового контролю. Кожна окрема тема курсу передбачає використання різних видів роботи: самостійну роботу, виступи на семінарських заняттях, участь у дискусіях, написання письмових контрольних робіт; виконання тестових завдань, написання есе, підготовка підсумкових робіт у вигляді дослідження. ***Підсумковий контроль з курсу здійснюється у системі Moodle.***

9. Схема нарахування балів

Поточне тестування та самостійна робота										Конт-рольна робота	Реферат	Екзамен	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10				
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	10	10	40	100

Для допуску до складання заліку здобувач вищої освіти повинен набрати не менше 20 балів з навчальної дисципліни під час поточного контролю, самостійної роботи, індивідуального завдання.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	**Відмінно**
70-89	**Добре**
50-69	**Задовільно**
0-49	**Незадовільно**

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Робота на семінарах

4 бали – послідовний, логічний, обґрунтований виклад матеріалу; вміння вільно формулювати та аргументувати висновки, застосовувати отримані знання до аналізу конкретних соціальних ситуацій.

2 бал – неповний виклад матеріалу; вміння систематизувати й узагальнювати інформацію, але неспроможність її аналізувати й формулювати аргументовані висновки.

0 балів – спрощений і неповний виклад матеріалу з допущенням помилок; невміння систематизувати й узагальнювати інформацію.

Контрольна робота, що передбачена навчальним планом.

Контрольна робота – творче завдання з інтерпретації соціальних ситуацій із використанням понять соціології, виконується письмово (максимальна кількість балів – 10). Критерії оцінювання: відповідність завданню (3 бали), вірне застосування понять та концепцій курсу (3 бали), самостійність ідей (2 бали), структурованість та грамотність тексту (2 бали).

Реферат.

Для написання реферату необхідно обрати джерело із списку літератури та дати відповіді на такі питання: 1. Які основні тези (твердження, ідеї) висловлює автор чи авторка? Перекажіть їх своїми словами. 2. Знайдіть та опишіть власні приклади до понять, які використовуються у джерелі. 3. Які з ідей джерела можуть бути використаними в соціальній роботі? Чому ви так вважаєте – додайте аргументів до своєї позиції. 4. Які з ідей джерела корисні для розуміння розглянутих в ньому процесів в умовах війни? Критерії оцінювання: відповідність завданню – 3 бали, адекватне використання концептів та положень курсу – 3 бали, грамотність, логічність, структурованість викладу – 2 бали, самостійність, дотримання правил академічної доброчесності – 2 бали.

Екзаменаційна робота. Виконання завдань екзаменаційної роботи оцінюється за 40-бальною шкалою, виходячи з таких критеріїв:

35-40 балів – знання програмного матеріалу мають системний характер; повний, правильний, послідовний, логічний виклад матеріалу з відсутністю помилок; здатність до систематизації, узагальнення та аналізу інформації, до вільного формулювання аргументованих висновків; вміння встановлювати причинно-наслідкові зв’язки.

31-34 бали – знання й розуміння програмного матеріалу в повному обсязі; повний, послідовний, логічний, аргументований виклад матеріалу; здатність до систематизації, узагальнення та аналізу інформації, до вільного формулювання аргументованих висновків; допущені незначні помилки не впливають в цілому на загальне вирішення завдань.

21-30 балів – знання й розуміння тільки основного програмного матеріалу; спрощений і неповний виклад матеріалу, коли завдання в основному виконані, але студент не володіє матеріалом глибоко, його знання мають розрізнений характер; здатність до систематизації й узагальнення інформації, але неспроможність її аналізувати та формулювати аргументовані висновки; допущені окремі помилки, що вплинули на загальне вирішення завдань.

11-20 балів – знання й розуміння основного програмного матеріалу мають поверховий характер; спрощений і непослідовний виклад матеріалу; здатність до систематизації й узагальнення інформації, але неспроможність самостійно робити висновки; допущені суттєві помилки, що вплинули на загальне вирішення завдань.

0-9 балів – знання й розуміння основного програмного матеріалу мають неповний характер; спрощений і неповний виклад матеріалу з допущенням суттєвих помилок; нездатність до систематизації й узагальнення інформації; допущені суттєві помилки, що значною мірою вплинули на загальне вирішення завдань.

У межах дисципліни застосовуються такі моделі використання ШІ:

Модель «ШІ як асистент».

Під час підготовки до практичних занять, виконання індивідуальних завдань, рефератів, аналітичних оглядів та інших письмових робіт дозволяється використання ШІ для: пошуку та систематизації інформації, добору та первинного аналізу наукових джерел, пояснення складних понять, удосконалення структури тексту, перевірки граматики, стилю та оформлення, генерації ідей, плану роботи або прикладів.

Фінальний текст роботи, висновки, аналіз, інтерпретація результатів та прийняті рішення повинні бути самостійно підготовлені здобувачем освіти.

Декларування використання ШІ.

У разі використання технологій штучного інтелекту здобувач освіти зобов'язаний зазначити: назву сервісу або моделі ШІ; дату використання; характер допомоги (генерація ідей, пошук інформації, аналіз даних, генерація коду, редагування тексту тощо).

Недекларованe використання технологій штучного інтелекту або подання згенерованого ШІ матеріалу як власного результату навчальної діяльності розглядається як порушення принципів академічної доброчесності відповідно до внутрішніх нормативних документів Університету.

10. Рекомендована література

Основна література

1. Українське суспільство в умовах війни. Рік 2024: Колективна монографія / С. Дембіцький, О. Злобіна, Н. Костенко та ін.; за ред. член.-кор. НАН України, д. філос. н. Є. Головахи, член.-кор. НАН України, д. соц. н. С. Дембіцького. Київ: Інститут соціології НАН України, 2024. 450 с.
2. Bruggeman J. A Sociology of Humankind: How We Are Formed by Culture, Cooperation, and Conflict (Routledge Advances in Sociology). Routledge, 2024. 228 p.
3. Гідденс Е. Соціологія / пер. з англ. В.Шовкун, А.Олійник. Київ : Основи, 1999. 726 с.
4. Мусієздов О. О. Історія української соціології : навчально-методичний посібник до курсу «Історія класичної соціології». Харків: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2018. 88 с.
5. Паніна Н. В. Технологія соціологічного дослідження : Курс лекцій. 2-е видання, доповнене. Київ: Інститут соціології НАН України, 2007. 320 с.
6. Сокурянська Л. Г. Вступ до соціології : Навчальний посібник. Харків: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2011. 156 с.
7. Черниш Н. Соціологія. Курс лекцій. 4-те вид., перероб. і доп. Львів : Кальварія, 2009. 540 с.
8. Якуба О. О. Соціологія. Навч. посіб. Харків : Константа, 1996. 192 с.
9. Macionis J. Sociology. Global Edition. 16th Edition. Pearson, 2017. 739 p.

Допоміжна література

1. Брейс А. Анкетування: Розробка опитних листів, їх роль і значення при проведенні ринкових досліджень / пер. з англ. Дніпропетровськ : Баланс Бізнес Букс, 2005. 336 с.
2. Війни інформаційної епохи: міждисциплінарний дискурс: монографія / за ред. В.А. Кротюка. Харків : ФОП Федорко М.Ю., 2021. 558 с.
3. Лукашевич М. П., Туленков М. В. Соціологія. Базовий курс : підручник. Київ : Каравела, 2005. 312 с.
4. Основи політичної соціології : навчальний посібник / М. А. Безносов та ін. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 252 с.
5. Пилипенко В. Є. Українська соціологія сьогодні: дослідження основних сфер життєдіяльності суспільства : монографія. Львів : ЗУКЦ, 2012. 326 с.
6. Ручка А. О., Танчер В. В. Курс історії теоретичної соціології. Київ : Наук. думка, 1995. 224 с.
7. Соціологія : підручник / за ред. Н.П. Осипової. Київ: Юрінком Інтер, 2003. 336 с.

8. Соціологічна енциклопедія / укладач В. Г. Городяненко. Київ : Академвидав, 2008. 456 с.
9. Стан сучасного українського суспільства: цивілізаційний вимір / О. Г. Злобіна, Н.В.Костенко, М.О.Шульга та ін.; за наук. ред. М.О.Шульги. Київ : Інститут соціології НАН України, 2017. 198 с.
10. Трансформація соціальних інститутів в інформаційному суспільстві; IV Конгрес Соціологічної Асоціації України; Тези доповідей. Харків, 28-29 жовтня 2021. Харків, 2021.
11. Черниш Н.Й. Українська соціологія у пошуках загальної теорії в умовах міждисциплінарності. *Український соціум*. 2019. № 2 (69). С. 9-34.
12. Юрій М. Ф. Соціологія. Київ : Дакор, 2004. 552 с.
13. Якісні дослідження в соціологічних практиках : Навчальний посібник / за ред. Н.Костенко, Л.Скокової. Київ : Інститут соціології НАН України, 2009. 400 с.
14. Research Handbook on Analytical Sociology / Manzo Gianluca (ed.). – Edward Elgar Publishing, 2021. 528 P.
15. Ritzer G. Introduction to Sociology, 4th Edition. SAGE Publications, Inc, 2017. 648 p.
16. Ukrainian Sociology in the XXI Centuary: Theory, Methods, Research Results/edited by Vil Bakirov, Yevhen Golovakha. Kharkiv: V.N.Karazin Kharkiv National University, 2018. 560 p.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

Інтернет-ресурси

- Інститут соціології НАН України (Київ): http://i-soc.com.ua/
- Київський міжнародний інститут соціології (КМІС): http://www.kiis.com.ua
- Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка: http://www.uisr.org.ua/monitoring
- Шліхта Н. Мистецтво академічного письма: практичні поради: https://www.youtube.com/watch?v=TYtYgZDEVpE
- Шолухо Н. Академічне письмо – загальні положення: https://www.youtube.com/watch?v=yz8kgBNVcW8

Журнали:

- Вісник Дніпровського університету. Серія: філософія, соціологія, політологія – https://www.dnu.dp.ua/visnik/fsnm/12
- Вісник Львівського університету Серія: соціологічна – http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/sociology
- Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи» – https://periodicals.karazin.ua/ssms/
- Соціологія: теорія, методи, маркетинг – http://stmm.in.ua/archive/
- Український соціологічний журнал – https://periodicals.karazin.ua/usocjour
- Український соціум – https://ukr-socium.org.ua/uk/